

Anvisning för uppskylltning av laborativa lokaler och förvaringsskåp

Gällande föreskrifter	2
Arbetsmiljöverkets föreskrifter	3
Föreskrift om kemiska arbetsmiljörisker (AFS 2014:43)	4
Explosiv atmosfär	5
Förbud mot öppna tändkällor	5
Smittrisk.....	6
Joniserande strålning	7
Varning laserstrålning.....	7
Övrig skyltning.....	8
Gammal/felaktig/onödig skyltning.....	8
Exempel 1 Dörr till EX-klassat kemikalieförråd	9
Exempel 2 Ventilerat förvaringsskåp i kemikalieförråd.	10
Exempel 3 Labb med förvaring/hantering av brandfarlig vara	11
Exempel 4 Labb med förvaring/hantering gasflaskor med icke brännbar gas.....	12
Exempel 5 Ventilerade skåp med brandfarlig vara	13
Exempel 6 Skåp för förvaring av kemikalier	14
Exempel 7 Ventilerat skåp för förvaring av brandfarlig gas.....	15

Avsikten med detta dokument är att ge detaljerad vägledning hur verksamheterna vid Lunds universitet skall uppfylla lagkraven med avseende på skyltning av lokaler och förvaringsskåp.

Instruktionen syftar inte bara till att uppfylla lagkraven utan ett viktigt syfte är dessutom att laborativa lokaler och förvaringskåp inom Lunds universitet har samma tillämpning avseende uppskyllning. Samma tillämpning innebär att skyltningen följer i möjligaste mån foton i detta dokument.

Det är viktigt att skyltning begränsas. ”Rätt skylt på rätt plats” Att sätta upp skyltar slentrianmässigt motverkar sitt syfte.

Samtliga skyltar av tidigare modeller är felaktiga och skall ovillkorligen tas bort. Rengör ytorna från gammalt klister.

Felaktig/onödig skyltning skall tas bort. Se avsnitt längre ner i dokumentet på exempel på felaktig/onödig skyltning.

Gällande föreskrifter

Detta dokument ändrar inte tillämpningen av gällande föreskrifter/förordningar utan är bara ett sätt att förtydliga dessa för verksamheterna på Lund universitet.

Arbetsmiljöverkets föreskrifter

Föreskrift om skyltar och signaler (AFS 2014:40)

Arbetsmiljöverket har publicerat en föreskrift om skyltar och signaler. Läs den på nedanstående länk.
https://www.av.se/globalassets/file/publikationer/foreskrifter/andningsforeskrift/afs2014_40.pdf

Denna föreskrift gäller skyltar, märkning och signaler för hälsa och säkerhet där arbete utförs.



¹⁾ Skylten för smittrisk avser risker enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om mikrobiologiska arbetsmiljörisiker – smitta, toxinpåverkan, överkänslighet.
Föreskriften AFS 2014:40 gäller **INTE** för märkning av och skyltning för farliga kemiska ämnen eller blandningar.

Föreskrift om kemiska arbetsmiljörisker (AFS 2014:43)

Regler om märkning på behållare, gasflaskor och rörledningar finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om kemiska arbetsmiljörisker (AFS 2014:43)

<https://www.av.se/globalassets/filer/publikationer/foreskrifter/kemiska-arbetsmiljorisker-foreskrifter-afs2014-43.pdf>

Denna föreskrift anger att kemiska produkter skall vara märkta enligt CLP-förordningen. CLP-förordningen gäller klassificering, märkning och förpackning av kemiska ämnen och blandningar som släpps ut på marknaden inom EU.

<http://www.kemi.se/hitta-direkt/lagar-och-regler/clp---klassificering-och-markning>

Systemet för klassificering och märkning enligt CLP liknar det som finns i äldre regler, men det finns viktiga skillnader. CLP-förordningen ersätter äldre regler om klassificering och märkning som finns i Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2005:7) Se mer i faktablad:

<http://www.kemi.se/global/faktablad/faktablad-clp.pdf>

Faropiktogrammen i CLP stämmer överens med det globalt harmoniserade systemet för klassificering och märkning av kemikalier (GHS).

Översiktlig plansch som klass för klass visar farokategorier, faroangivelser, piktogram och signalord enligt CLP-förordningen kan beställas kostnadsfritt från

Arkitektkopia, e-post: kemi@cm.se. Ange artikelnummer 511 097.



Explosiv



Brandfarlig



Oxiderande



Gas under tryck



Frätande



Giftig



Varning



Hälsoskadlig



Miljöskadlig

Explosiv atmosfär

Skyllningen av laborativa områden där explosiv atmosfär kan uppstå beror av hur klassningsplanen ser ut för det aktuella området. Klassningsplaner kan skilja sig åt mellan de olika verksamheterna. Klassningsplaner skall finnas tillgängliga i anslutning till området som berörs. Kontakta föreståndare för brandfarlig vara vid frågor om explosiv atmosfär. Skylt för EX-klassade områden ser ut som nedan:



Förbud mot öppna tändkällor

Skyllten ska finnas på skåp med:

- Brandfarlig gas
- Brandfarlig vätska
- Brandfarlig aerosol

Sätt upp skyllten tillsammans med:

1. Skylt "Gas under tryck" där brandfarlig gas förvaras även om skåpet är ventilerat.
2. EX-skyll där ett EX-klassat område finns.

Öppna tändkällor inkluderar elektrisk utrustning/strömbrytare/belysning som inte är EX-klassad.



Smittrisk

Skylden för smittrisk avser risker enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om mikrobiologiska arbetsmiljörisker – smitta, toxinpåverkan, överkänslighet.

På dörr till rum där smittämnen i riskklass 2 propageras sätts skylt upp med ledtext som anger "Skyddsnivå 2". Kontaktperson och kontaktuppgifter skall anges.



Verksamheter på BMC använder tillägsskylt "Blod och annan primär vävnad" på dörr till rum där human vävnad hanteras.

Om riskbedömningen inte kunnat visa att ingen smittrisk föreligger skall skylten kombineras med skylt "Smittrisk"



Joniserande strålning

Skytning sker efter dialog och i enlighet med direktiv från universitetets strålskyddsfysiker. Skytning sker enligt Lunds universitets strålskyddsföreskrifter.

Lokalt medgivande krävs för att hantera strålkällor. För lokalt medgivande kontakta strålskyddsfysikern +46(0)46-2220193.



Varning laserstrålning

Skytning sker efter dialog och i enlighet med direktiv från universitetets strålskyddsfysiker. Särskilda regler finns för klass 3B och 4 lasrar.

Tillstånd krävs i vissa fall för hantering av lasrar.

Kontakta strålskyddsfysikern +46(0)46-2220193.



Övrig skyltning

I laborativa lokaler kan det förekomma andra fysiska faror, t.ex. flytande kväve och UV-ljus. Varningstexten åtföljs ofta med skylten med ett utropstecken. Det finns många olika varianter och de är inte nödvändigtvis standardiserade. Några exempel nedan:



Gammal/felaktig/onödig skyltning

Samtliga nedanstående skyltar gäller inte längre och skall tas bort.



Tips: Prova då med isskrapa för bil eller rakbladsskrapa. Rengör ytorna från gammalt klister. I vissa fall fungerar lacknafta bra. På glas kan man använda acetone, men inte på målade ytor. Verksamheter på BMC: Misstänker/märker du att underlaget tar skada då du försöker få bort den gamla skylten - kontakta BMC Service för rådgivning.

Exempel 1 Dörr till EX-klassat kemikalieförråd



Rummet är EX-klassat vilket innebär att explosiv atmosfär kan uppstå i rummet. I rummet får inte finnas något som kan fungera som tändkälla.

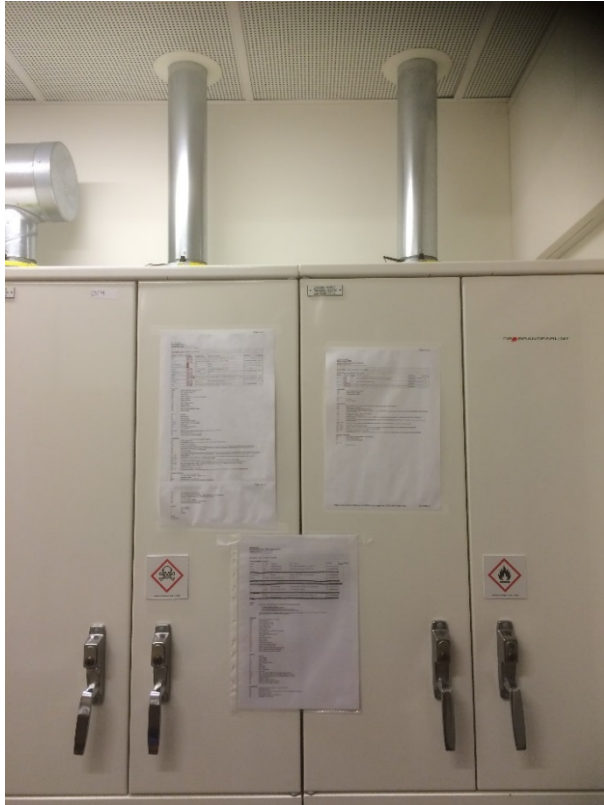
Kontrollera klassningsplanen för rummet. Om kemikalieförrådet inte är EX-klassat gäller inte detta exempel.

Alla tre skyltar sätts upp!

För kemikalieförråd som innehåller explosiva ämnen skall denna skylt sättas upp:



Exempel 2 Ventilerat förvaringsskåp i kemikalieförråd.



Kemikalieförrådet i detta exempel är EX-klassat och uppskyllat enligt exempel 1.

Förvaringsskåp märks upp med korrekt faropiktogram.

Stora mängder (>2 L) brandfarliga kemikalier förvaras lämpligast i separat skåp - vid förvaring av mindre volymer kan förvaring på separata hyllor accepteras, förutsatt att riskbedömningen så medger.

Ventilerade skåp där brandfarlig vara förvaras skyltas inte med "EX" eller "förbud mot öppna tändkällor" då rummet har skyltarna på utsidan.

Skåp med gifter skall märkas upp med faropiktogram "giftig". Dörren till rummet skall vara låst om skåpet ej är låst.

Ingen samförvaring av brandfarliga och t.ex. giftiga kemikalier i samma ventilerade skåp.

Brandfarliga varor som också är giftiga förvaras antingen separat eller tillsammans med brandfarliga varor - alltså **INTE** bland gifter!



Exempel 3 Labb med förvaring/hantering av brandfarlig vara



I detta rum finns brandfarlig vara.

Nedanstående skyltar skall **INTE** rutinmässigt sättas upp på dörr till rum även om frätande/giftiga kemikalier förvaras i rummet:



Frätande



Giftig



Exempel 4 Labb med förvaring/hantering gasflaskor med icke brännbar gas.



I detta labb finns gasflaska/or med icke brännbar gas.

När ingen gasflaska förvaras i rummet skall skylten tas bort.

Temporär användning kräver inte att skyltar sätts upp.

Observera: Brandfarlig gas får inte förvaras på labb mer än **temporärt**, dvs aktuell dag och inte kvällar och helger. När arbetsmomentet med den brandfarliga gasen är avslutat skall flaskan tillbaka till gasskåpet.

Är gasen brandfarlig, och arbetet är tillfälligt enligt ovan, skyltas rummet med en tillfällig, lätt nedtagbar, skylt - "Gas under tryck" + "Rökning och öppen eld förbjuden".

Exempel 5 Ventilerade skåp med brandfarlig vara



Ventilerade skåp, där brandfarlig vara förvaras, skyltas alltid med "brandfarlig" och "förbud mot tändkällor".

Skyllningen är beroende av den klassningsplan som är utarbetad för hanteringen av brandfarlig vara.

I detta exempel så har det ventilerade skåpet EX-zon utanför skåpet. Kontrollera klassningsplanen. Kontakta föreståndaren för brandfarlig vara om du är osäker.

Gnistfria kylar/frysar som ej är kopplade till frånluftsventilation skyltas med "brandfarlig" och "förbud mot tändkällor" och EX-skyllt.



I detta exempel så har det ventilerade skåpet **ingen** EX-zon utanför skåpet.

Skåp saknar skylt "förbud mot tändkällor" då skåpet är placerat i ett lösningsmedelsförråd där denna finns utanför



Exempel 6 Skåp för förvaring av kemikalier



Beakta riskerna vid samförvaring!

Skåp **SKALL** märkas med de av nedanstående skyltar som korresponderar mot förvarade kemikaliers egenskaper.



Brand-
farlig



Giftig



Oxideran-
de



Frätande

Skåp skall **INTE** märkas med följande skyltar



Miljöfarlig



Hälsa-
farlig



Skadlig

Skylt "Explosiv" sätts endast upp där sprängämnen förvaras. Allt innehav och hantering av sprängämnen kräver tillstånd. Notera att kemikalier märkta med "Explosiv" ej kräver att skåp/rum märks upp med skylt "Explosiv" om de inte går in under sprängämnen.



Explosiv

Exempel 7 Ventilerat skåp för förvaring av brandfarlig gas



Val av skåp, koppling till ventilation och skyltning skall godkännas av föreståndaren för brandfarlig vara.

Konsultera alltid din föreståndare för brandfarlig vara om du behöver förvara brandfarlig gas!

Detta skåp skyltas med "Gas under tryck" samt "Förbud mot öppna tändkällor" och EX-skylt.